

Betænkning afgivet af Social- og Ældreudvalget den 27. maj 2021

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om at flytte handicapområdet væk fra kommunerne

(borgerforslag)

[af Leif Lahn Jensen (S), Peter Skaarup (DF), Andreas Steenberg (RV), Karsten Hønge (SF), Peder Hvelplund (EL), Mai Mercado (KF), Peter Seier Christensen (NB), Ole Birk Olesen (LA), Torsten Gejl (ALT), Aaja Chemnitz Larsen (IA), Lars Løkke Rasmussen (UFG) og Susanne Zimmer (UFG)]

1. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (S, V, KF og LA) indstiller beslutningsforslaget til *forkastelse* ved 2. (sidste) behandling.

Et *mindretal* i udvalget (DF, SF, RV, EL, NB og ALT) indstiller beslutningsforslaget til *vedtagelse uændret*.

Kristendemokraterne, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ved betænkningssafgivelsen ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

2. Politiske bemærkninger

Socialdemokratiet

Socialdemokratiets medlemmer af udvalget anerkender de bekymringer, som initiativtagerne til borgerforslaget giver udtryk for. Det er afgørende, at mennesker med handicap eller sociale udfordringer får den hjælp og støtte, de har behov for. Det er ikke acceptabelt i et velfærdssamfund som vores, at det skal være en kamp at få den hjælp, man har brug for. Samfundet skal hjælpe mennesker med handicap til at udfolde deres fulde potentiale, og samfundet har et ansvar for at fjerne de barrierer, der er for at leve et så aktivt liv som overhovedet muligt i eget hjem, på arbejdet, i uddannelse og i fritidsliv.

S konstaterer samtidig, at kommunerne yder hjælp og støtte til mere end 180.000 børn, unge og voksne på det specialiserede socialområde, og at kommunerne anvender mere end 50 mia. kr. årligt til sociale indsatser. De seneste

3 år har kommunerne prioriteret at løfte det specialiserede socialområde med 3 mia. kr. i budgetlægningen.

Der er igangsat en omfattende evaluering af det specialiserede socialområde. Evalueringen skal bidrage til, at vi får den nødvendige og grundige viden, som kan danne grundlag for en national specialeplanlægning, der understøtter, at borgerne får den hjælp og støtte, de har behov for. Denne skal være inspireret af sundhedsområdet, under hensyntagen til at socialområdets lovgivningsmæssige og faglige rammer adskiller sig betydeligt fra sundhedsområdet.

S lægger vægt på, at forandringer af området bliver velfunderede og fremtidssikrede. Derfor er det vigtigt, at resultaterne af den igangværende evaluering ligger klar, inden der igangsættes politiske forhandlinger om handicapområdet. Derfor kan S ikke støtte beslutningsforslaget. Regeringen har bebudet, at den som opfølgning på evalueringen vil invitere til forhandlinger om det specialiserede socialområdes fremtid i fjerde kvartal 2021.

Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten og Alternativet

Vi skal være sikre på, at mennesker med handicap får den hjælp og støtte, de har behov for. Alt for mange børn, unge og voksne med handicap oplever i dag, at de ikke får den rette hjælp, eller at de får den alt for sent. Det skal der rettes op på.

Siden kommunalreformen i 2007, hvor kommunerne overtog det fulde finansierings- og myndighedsansvar for handicapområdet, har handicaporganisationerne og mange borgere udtrykt bekymring for, at der er sket en afspecialisering af området. Højt specialiserede tilbud er forsvundet, og vigtig viden er gået tabt.

Samtidig har kommunernes sagsbehandling på handicapområdet været under stærk kritik. Ankestyrelsens mange omgørelser af kommunale afgørelser vidner om store problemer med at give borgerne den rigtige hjælp første gang. Mange borgere står tilbage med en oplevelse af, at hensynet til den kommunale økonomi er sat over borgernes behov.

Retssikkerheden er udfordret. Mange borgere med handicap og deres familier oplever det som en kamp at få hjælp. Nogle opgiver kampen på forhånd eller har ikke ressourcerne til at tage den. Stramme budgetter har lagt pres på handicapområdet, men kan ikke alene forklare områdets problemer. Årsagerne til problemerne skal i høj grad også findes i den måde, området er organiseret og finansieret på.

Vi anerkender den alvorlige kritik, som initiativtagerne til borgerforslaget retter mod forvaltningen af handicapområdet. De mange vidnesbyrd indsamlet af #enmillionstemmer taler deres tydelige sprog. Det samme gør talrige eksempler, som handicaporganisationerne har fremlagt gennem en lang årrække. Problemerne er åbenlyse.

Partierne bag det fælles forståelsespapir aftalte allerede i juni 2019 at iværksætte en omfattende evaluering af handicapområdet. Evalueringen blev igangsat i sommeren 2020 og forventes færdiggjort inden for få måneder. Regeringen har bebudet, at den vil indkalde til forhandlinger om handicapområdets fremtid i fjerde kvartal 2021.

For at sikre, at de væsentlige forandringer af handicapområdets organisering og finansiering bliver velfunderede og fremtidssikrede, må en reform af området afvente resultaterne af den igangværende evaluering. Partierne er som udgangspunkt enige om, at der skal gennemføres en omfattende reform af området, der leverer reelle løsninger på de udfordringer, som borgere med handicap og deres pårørende oplever.

En del af løsningen kan være en flytning af opgaver fra kommunerne til regionerne eller staten, men en flytning af opgaver vil ikke i sig selv være tilstrækkelig til at løse de komplekse udfordringer på området. En reform af handicapområdet må sikre, at mennesker med handicap har adgang til den rette indsats af høj kvalitet. Det kræver bl.a. etablering af en specialeplanlægning og en styrkelse af en landsdækkende vidensopbygning og distribution af denne viden til myndigheder og tilbud. Der er samtidig behov for en fornyet stillingtagen til områdets organisering, herunder placeringen af ansvaret for visitation og tilbud og opgavefordelingen mellem stat, regioner og kommuner.

Hjælp og støtte til mennesker med handicap må ikke afhænge af økonomien i deres kommune. Der er behov for en model for finansiering af handicapområdet, der sikrer en mere solidarisk og rimelig fordeling af udgifterne. Det er samtidig afgørende, at retssikkerheden styrkes, så borgerne er sikre på at få den hjælp, de har krav på.

Vi opfordrer derfor social- og ældreministeren til allerede nu at indkalde til forhandlinger om en forbedring af retssikkerheden på handicapområdet, så en retssikkerhedsaftale kan være på plads, når forhandlingerne om en reform af handicapområdet går i gang. Det kan bidrage til, at der blandt borgere med handicap og deres pårørende skabes tillid til,

at den reform af handicapområdet, vi aftaler, også vil blive efterlevet i praksis.

Ingen skal længere opleve det som en kamp at få den rette hjælp.

Venstre

Venstres medlemmer af udvalget mener, at de mange fejlagtige afgørelser i sager på handicapområdet blotlægger et stort problem, som vi skal tage meget alvorligt. V mener, at retssikkerheden er udfordret som følge af mangelfuld og fejlagtig sagsbehandling. V mener, at der er brug for, at kvaliteten af sagsbehandlingen bliver langt bedre, således at flere får den rette hjælp første gang.

V mener ikke, at løsningen på problemerne er at flytte handicapområdet fra kommunerne over til en anden myndighed. Hvis vi ikke løser de grundlæggende udfordringer med retssikkerheden på området, vil problemerne blot følge med. Derudover har V fortsat tillid til, at kommunerne kan komme til at løfte området tilfredsstillende, om end tilliden er udfordret.

V anerkender, at beslutningsforslaget sætter fokus på en anden særlig udfordring i den nuværende struktur, nemlig det faktum, at kommunerne i dag både er visiterende, bevilgende og finansierende myndighed. Det er dog en udfordring, som vil være den samme, hvis handicapområdet flyttes til regionerne.

På baggrund af ovenstående kan V ikke støtte borgerforslaget. V opfatter borgerforslaget og ikke mindst den gode og omfangsrige folkelige debat, der har været om borgerforslaget, som et udtryk for, at der er et stort behov for at få rettet op på tilliden til, at vi som borgere bliver behandlet lige for loven, og at vi kan stole på de afgørelser, som myndighederne foretager. Derfor opfordrer V social- og ældreministeren til at indkalde til forhandlinger om, hvordan vi kan lykkes med at forbedre den kommunale sagsbehandling og dermed styrke retssikkerheden for alle borgere med et handicap.

Dansk Folkeparti

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget støtter intentionerne i beslutningsforslaget, som oprindeligt er et borgerforslag stillet af #enmillionstemmer.

Beslutningsforslaget vidner om, at der blandt en stor gruppe borgere er et kæmpe ønske om, at der skal ske store forandringer og forbedringer på handicapområdet. Dette ønske deler vi i DF, for vi kan ikke leve med et system, hvor 42 pct. af alle de handicapsager, der påklages til Ankestyrelsen, ender med at blive omgjort på grund af kommunernes fejl i afgørelserne. På samme måde kan DF ikke leve med et system, hvor kommunerne mistroisk og på uværdig vis overvåger borgere i eget hjem for at sikre, at borgeren taler sandt om sit behov for hjælp.

Formålet med beslutningsforslaget er at sikre, at alle mennesker med handicap kan leve på lige vilkår med andre borgere. Samtidig er beslutningsforslaget udtryk for et ønske om, at handicapområdet skal flyttes væk fra kommunerne for at sikre, at afgørelserne på handicapområdet træffes på

baggrund af den nødvendige viden og med et fagligt kendskab til mange forskellige behov og diagnoser.

I DF deler vi som nævnt fuldstændig intentionerne med borgerforslaget, og vi er enige i, at der skal handling til.

DF har fremsat adskillige beslutningsforslag til forbedringer på handicapområdet, og vi ønsker allerede nu at rette op på de retssikkerhedsmæssige udfordringer, der er for mennesker med handicap.

DF mener, at der er brug for specialiserede enheder på danmarkskortet, som har den nødvendige ekspertise til at træffe rigtige og ordentlige afgørelser på handicapområdet. På nuværende tidspunkt er der også en evaluering i gang af det specialiserede område.

Hvor enhederne skal placeres, og hvilke aktører der skal stå i spidsen for enhederne, vil DF på nuværende tidspunkt ikke lægge sig fast på. Vi vil heller ikke lægge os fast på finansieringen, da det må bero på forhandlinger mellem Folketingets partier, men man kan forestille sig, at det vil indebære en finansiering fra stat, kommuner og regioner.

DF støtter beslutningsforslaget, og DF opfordrer ligesom forslagsstillerne og flere af Folketingets øvrige partier til, at social- og ældreministeren allerede nu indkalder til forhandlinger om en forbedring af retssikkerheden på handicapområdet.

Nye Borgerlige

Nye Borgerliges medlem af udvalget støtter beslutningsforslaget. NB ønsker, at alle mennesker med handicap får en ensartet behandling. De vilkår, der gælder for støtte og hjælp, skal være de samme for den enkelte med handicap, uanset om man bor i Gedser eller Skagen. Og hvis man flytter hen over en kommunegrænse, skal man kunne tage sin hjælp med sig og ikke starte forfra med at søge igen i den nye kommune.

Til erstatning for kommunernes lemfældige og fejlbehæftede sagsbehandling ønsker NB at oprette et nationalt fagligt råd, som vil få ansvaret for at tildele hjælp og ydelser til handicappede. Ydelser og hjælp skal finansieres af staten og dermed tages væk fra den kommunale kassetænkning. Rådet skal etableres med teams i hele landet, så der aldrig er langt til det nærmeste team.

Allerede i dag fastsætter kommunerne vejledende sagsbehandlingstider, men det mangler, at det får konsekvenser, når fristerne ikke bliver overholdt. Derfor ønsker vi, at det skal udløse dagbøder, når kommunerne overskrider sagsbehandlingstiden. Vi ønsker en kompensation til borgeren i

form af overførsel af den fulde berigelse eller besparelse, kommunen har haft ved at træffe en forkert eller ulovlig afgørelse. Kommunerne skal ikke belønnes for deres spareiver, der går ud over fagligheden. Hvis kommunen træffer en ulovlig afgørelse, skal kommunen yde kompensation. Borgeren skal derfor have udbetalt et beløb svarende til værdien af velfærdsydelsen for den periode, hvor borgeren uretmæssigt er blevet nægtet at modtage velfærdsydelsen.

NB opfordrer også social- og ældreministeren til allerede nu at indkalde til forhandlinger om en forbedring af retssikkerheden på handicapområdet.

3. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 2. februar 2021 og var til 1. behandling den 4. maj 2021. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Social- og Ældreudvalget.

Oversigt over beslutningsforslagets sagsforløb og dokumenter

Beslutningsforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under beslutningsforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 3 møder.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 14 bilag på beslutningsforslaget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har under udvalgsarbejdet modtaget 8 skriftlige henvendelser om beslutningsforslaget.

Deputationer

Udvalget har under udvalgsarbejdet modtaget 2 deputationer, der mundtligt har redegjort for deres holdning til beslutningsforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har under udvalgsarbejdet stillet 15 spørgsmål til social- og ældreministeren til skriftlig besvarelse. Social- og ældreministeren har besvaret spørgsmål nr. 1-14. Der udestår svar på spørgsmål nr. 15, som udvalget forventer besvaret inden 2. behandling af beslutningsforslaget.

Birgitte Vind (S) Bjørn Brandenburg (S) Camilla Fabricius (S) Christian Rabjerg Madsen (S) Daniel Toft Jakobsen (S)

Malte Larsen (S) Tanja Larsson (S) Rasmus Stoklund (S) Henrik Vinther (RV) Andreas Steenberg (RV) Trine Torp (SF)

Charlotte Broman Mølbæk (SF) Kirsten Normann Andersen (SF) fmd. Pernille Skipper (EL) Jakob Sølvhøj (EL)

Torsten Gejl (ALT) Fatma Øktem (V) Anni Matthiesen (V) Marie Bjerre (V) Marlene Ambo-Rasmussen (V)

Hans Andersen (V) Jane Heitmann (V) Karina Adsøl (DF) nfmd. Liselott Blixt (DF) Jens Henrik Thulesen Dahl (DF)

Mai Mercado (KF) Mette Abildgaard (KF) Mette Thiesen (NB) Ole Birk Olesen (LA)

Kristendemokraterne, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	49	Liberal Alliance (LA)	3
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	39	Alternativet (ALT)	1
Dansk Folkeparti (DF)	16	Kristendemokraterne (KD)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Radikale Venstre (RV)	14	Siumut (SIU)	1
Enhedslisten (EL)	13	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	13	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Nye Borgerlige (NB)	4	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	7